МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 7

Матеріали

Звітної науково-практичної конференції
“Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми”
м. Київ, МАУП, 29 листопада 2018 р.

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2018 р.

Міжнародної наукової конференції
“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”
м. Київ, МАУП, 7 грудня 2018 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 10 від 31.10.18)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали. звітн. наук.-практ. конф. "Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми", 29 листопада 2018 р.; IV Всеукр. наук.-практ. конф. "Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції", 14 листопада 2018 р.; Міжнар. наук. конф. "Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку", 7 грудня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2018. — 372 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018

Кириченко Г. В.
Понятійно-категоріальний апарат у сфері формування іміджу органів державної влади *98*

ЮРИДИЧНІ ПИТАННЯ

Кислий А. М.
Шляхи підвищення професіоналізму працівників Національної поліції України як чинника ефективної правоохоронної діяльності *102*

Литвиненко В. І., Ношадха Сем
Участь України в міжнародно-правовій системі боротьби з корупцією у сфері спорту *104*

Юлдашев О. Х., Клюєва Є. М.
Адміністративно-правове регулювання водного транспорту України в умовах євроінтеграції *107*

Заросило В. О., Заросило В. В.
Окремі питання захисту прав людини в Україні *109*

Нікітченко В. В.
Проблеми реформування інституту адвокатури України *111*

Філь І. М.
Дискусії захисту дитячої моралі від пропаганди нетрадиційних сексуальних відносин засобами кримінального права *113*

Медвідь Ф. М.
Реформування публічного адміністрування національної безпеки України: європейський вимір *116*

Бортник В. А.
Механізм підвищення ефективності державного управління *119*

Веклич В. О.
До питання щодо потенціалу використання досвіду давньоримської держави при коригуванні державотворення в Україні *123*

Лісовська Ю. П.
Правові питання евтаназії в сучасній кіберінфраструктурі здоров'я людини та громадянина *126*

Миколаєць В. А.
Типові та зразкові справи як новий інститут адміністративного судочинства *130*

Шашкова-Журавель І. О.
Участь Міжнародної організації праці в системі захисту трудових прав домашніх працівників *133*

Міхатуліна О. М.
Механізм захисту прав споживачів *136*

Мельниченко Я. Б., Медвідь Ф.М., Курчина Т. О., Твердохліб А. І.
Шляхта як історико-культурний феномен *139*

Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф., Медвідь А. М.
Політико-правова доктрина Мирослава Поповича *142*

В. А. МИКОЛАЄЦЬ
канд. юрид. н., НН ІМСН МАУП

ТИПОВІ ТА ЗРАЗКОВІ СПРАВИ ЯК НОВИЙ ІНСТИТУТ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

Дбаючи про забезпечення прав і свобод людини, а також прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу національний законодавець постійно вдосконалює законодавство в цьому контексті. Так, наприклад, в Указі Президента України "Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів" від 10 травня 2006 року № 361/2006 метою якого є утвердження справедливого та ефективного суду в Україні наголошується на тому, що справедливе судочинство та належний захист прав і свобод людини можливі лише за наявності досконалого процесуального законодавства [1].

Підтримуючи думку багатьох вітчизняниї правників, визначним кроком на шляху вдосконалення процесуального законодавства стало прийняття Закону України від 03.10.2017 № 2147 "Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів" (далі – Закону від 03.10.2017 № 2147) [2].

Однією з новел згаданого Закону є запровадження нових інститутів адміністративного процесуального права, зокрема "зразкова справа" та "типова справа", метою яких є зменшення перевантаженості судів, що перевантажені розглядом однотипних справ та забезпечення єдності судової практики шляхом запровадження в національну систему права ефективного інструменту – судового прецеденту, який ще до недавнього часу був характерною ознакою країн англо-апмериканської системи права.

Так, типовими адміністративними справами є адміністративні справи, відповідачем у яких є один і той самий суб'єкт владних повноважень (його відокремлені структурні підрозділи), спір в яких виник з аналогічних підстав, у відносинах, які регулюються одними нормами права і в яких позивачами заявлені аналогічні вимоги [1]. Зразкова адміністративна справа є типовою адміністративною справою, що прийнята до провадження Верховним Судом (далі – ВС) як судом першої інстанції для постановлення зразкового рішення. Тобто за наявності ознак типовості справи Верховний Суд приймає її до провадження, і така справа стає зразковою. Ознаки типовості визначені у п. 21 ч. 1 ст. 4 КАС України. В подальшому позиція Верховного Суду в такій зразковій справі повинна враховуватися судами, що розглядатимуть аналогічні типові справи (які відповідають ознакам викладеним у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи). Так, ч. 3 ст. 291 КАС України визначає, що при ухваленні рішення у типовій справі, яка відповідає ознакам, викладеним у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи, суд має враховувати правові висновки Верховного Суду, викладені у рішенні за результатами розгляду зразкової справи [3].

Нормами ст. 290 КАС України визначено особливості провадження у зразковій справі.

Таким чином, розгляд зразкової справи коротко можна охарактеризувати як процесуальний механізм розгляду справ, у яких відносини сторін та правові норми, якими вони регулюються, є однотипними (типові справи), на основі рішення Верховного Суду в одній з таких справ (зразковій справі).

Окремо слід зазначити й на тому, що введення досліджуваних інститутів адміністративного процесуального права потягло й інші зміни в системі права України в цілому. Обов'язковість правових висновків ВС України при розгляді наступних типових справ та їх вирішенні, а також прийняття їх (висновків) за основу свідчить про появу справжнього судового прецеденту в Україні як джерела права наряду з правовими нормами, висвітленими в нормативно-правових актах, прийнятими Верховною Радою України. Так, таке джерело права як судовий прецедент є одвічною характеристикою англо-американської правової сім'ї (система загального права), на відміну від вітчизняної правової системи – романо-германської (континентальної) – де в чистому вигляді вона повністю виключає прецеденту форму права.

Окремим дослідженням слід розглянути позитивні та негативні сторони існування в нашій правовій системі такого джерела права як судовий прецедент, проте основна його перевага полягає в тому, що прецедентне право це "динамічне", "живе" право, яке виконує основну функцію права — забезпечувати вирішення життєвих ситуацій, а отже означає швидке реагування на потреби, що виникають на кожному конкретному етапі, іншими словами – забезпечує усунення прогалин у праві.

Станом на сьогодні ВС України вже розглянуто сім зразкових справ, що є позитивним підтвердженням існування та дії інституту зразкової справи. Зокрема: 1) Рішення Верховного Суду від 15.02.2018 № 820/6514/17 (Пз/9901/8/18) – щодо перерахунку пенсій пенсіонерам МВС з урахуванням грошового забезпечення поліцейських; 2) Рішення Верховного Суду від 12.03.2018 № 802/2196/17-а (Пз/9901/1/18) – щодо нескладання Ліквідкомісією МВС довідки для перерахунку пенсій пенсіонерам МВС; 3) Рішення Верховного Суду від 26.03.2018 № 806/3265/17 (№Пз/9901/2/18) – про оформлення паспорта громадянина України; 4) Рішення Верховного Суду від 30.03.2018 № 812/292/18 (№ Пз/9901/22/18) – щодо нарахування пені та штрафів платникам податків, розташованих у зоні АТО; 5) Рішення Верховного Суду від 04.04.2018 № № 822/524/18 (№ Пз/9901/23/18) – щодо переведення з пенсії по інвалідності на пенсію державного службовця; 6) Рішення Верховного Суду від 16.04.2018 № № 825/506/18 (№ Пз/9901/16/18) – про відмову прокуратури у видачі довідки про зарплату для перерахунку пенсій; 7) Рішення Верховного Суду від 03.05.2018 № 805/402/18 (№ Пз/9901/20/18) – про припинення виплати пенсії внутрішньо переміщеній особі [4].

З огляду на те, що позиція Верховного Суду у вже вирішених зразкових справах повинна враховуватися судами, що розглядають аналогічні типові справи, суди першої інстанції зможуть значно пришвидшити вирішення таких типових справ, що також впливатиме на якість цих та інших справ в адміністративному судочинстві.

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що запровадження таких механізмів до адміністративного процесу в майбутньому сприятиме передбачуваності та єдності правозастосовної практики, швидкому розгляду та вирішенню великої кількості однотипних справ, а також зменшенню навантаження на суддів.

Джерела

1. Указ Президента України "Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів" від 10 травня

2006 року № 361/2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361/2006;
2. Закон України “Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів” від 03.10.2017 № 2147. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19;
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15;
4. Зразкові справи Верховного Суду України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/zrazkova-sprava/